

SMJERNICE

Smjernice su organizirane tematski, ali su često povezane i neodvojive pa je takva organizacija isključivo analitičke prirode.

Urbanistički aspekti, izgradnja i razvoj grada

- Urbana preobrazba prostora i zaštita javnog dobra uz brigu o kvaliteti života stanovnika treba biti okosnica prostornih (razvojnih) strategija grada prema mišljenju svih uključenih aktera.
- Za prostorni razvoj i očuvanje kvalitete života u Dubrovniku ključni su procesi: **urbana sanacija prostora** (proces kojim se zaustavljaju i uklanjaju negativni procesi u gradu ili dijelu grada; do zaustavljanja procesa propadanja) i **urbana obnova** kojoj je cilj regenerirati i očuvati izgrađenu baštinu ili urbani okoliš, uključujući ekosustave (osim obnove povijesnih građevina i gradskih krajobraza, takve aktivnosti također uključuju modernizaciju i unapređenje tehničkih postrojenja i poštovanje okolišnih i sigurnosnih normi i standarda).
- Uz navedene procese urbane transformacije važno je naglasiti povezanost i nužnost detaljnog planiranja nove gradnje u područjima u kojima se provodi urbana sanacija, regeneracija i obnova (npr. detaljno planiranje neizgrađenih dijelova građevinskog područja).
- Prostor na koji se planovi odnose zbog njegove heterogenosti, razvojnih razlika i ranjivosti potrebno je pri donošenju odluka sagledavati kroz prostorno-funkcionalne cjeline i njihove specifičnosti: Grad i predgrađa, Priobalje, Gornja Sela i Elafiti.
- Sačuvati ruralne prostore i otoke od izgradnje neprimjerenih gabarita/prekomjerne izgradnje, osim za potrebe stanovnika (i sprečavanja dalje depopulacije), kako bi krajolik ostao zaštićen jer predstavlja iznimnu vrijednost.
- Civilni akteri smatraju da je nužno ograničiti izgradnju u užem gradskom tkivu, posebno izgradnju u svrhu turizma (hotela i apartmana), stručni akteri slažu se s ograničenjem izgradnje u užem gradskom tkivu, a svi ističu važnost izrade detaljnih planova.
- Kako je širenje grada nužnost koje su svi svjesni, važno je izbjegavanje širenja na račun očuvanog kulturnog ambijenta sela, a pogotovo otoka i priobalja, odnosno analiza prostornih potencijala za izgradnju na temelju prethodno navedene podjele prostorno-funkcionalne cjelina (nisu svi ruralni prostori jednako ugroženi i evaluirani).
- Nužno je regulirati izgled i gabarite budućih građevina (smanjenje katnosti, visine gradnje, ograničiti izgradnju velikih gabarita, uklopiti nove građevine u vizuru grada).
- Stanovanje učiniti priuštivim, posebno za mlade, ali i za sve ostale stanovnike – rješenje može biti propisivanje obveze udjela namjene priuštivog stanovanja u okviru planiranih područja urbane preobrazbe (važan naglasak stručnih aktera iz područja urbanizma).

- Sva nova gradnja treba biti zelena izgradnja uz strogu regulaciju izgrađenosti parcele i izbjegavanje njihove 'betonizacije' te integraciju zelenila u uređenje okoline građevina (postojećih i novih), ali iz uz već navedenu obavezu izradu detaljnih planova.
- Obavezno ograničiti i zaustaviti stihijsku prenamjenu zelenih površina u građevinske (unutar izgrađenog urbanog područja, ali i izvan njega, u skladu s razvojnim konceptom i prostorno-funkcionalnim cjelinama te ranjivosti i važnosti krajolika – određene zone moguće je izuzeti iz strogih ograničenja, ali na temelju kvalitetne i sveobuhvatne argumentacije i urbanističkog planiranja).
- Sačuvati i brinuti za javni prostor (trgovima, ulicama, plažama, šetnicama i dr.) koji treba biti dostupan stanovnicima i korisnicima, a ne privatiziran (dio može biti privatiziran, ali po strogim pravilima i ograničenjima prostora koji smiju zauzimati npr. terase restorana i kafića i sl.)

Zaštita kulturne baštine

- Potrebno je očuvati izvornost i cjelovitost svjetskog dobra te ostale kulturne baštine, uključujući kulturni krajolik (i prirodnu baštinu), ali uz omogućavanje razvoja grada u skladu s potrebama njegovih stanovnika i održivim razvojem u cjelini te poštujući konzervatorske smjernice u okviru koncepta prostornog razvoja te sveobuhvatnih izmjena i dopuna prostornih planova (na koje se ova studija odnosi)
- Preporuka je da se zaštita kulturne baštine i svjetskog dobra sagledava kroz detaljnije planiranje koje se „spušta“ ispod razine GUP-a i prostornog plana, upravo radi osjetljivosti i specifičnosti prostora svjetskog dobra.
- Pronaći adekvatnu (pre)namjenu određenih objekata materijalne kulturne baštine, poput određenih ljetnikovaca, potaknuti njihovu rekonstrukciju i revitalizaciju (posebno se misli na smještanje kulturnih i edukativnih sadržaja i udruga koje se bave takvim aktivnostima) radi očuvanja baštine, njenog aktivnog korištenja i očuvanja memorije kroz aktivno korištenje prostora od strane mladih generacija i ostalih zainteresiranih stanovnika i drugih korisnika.
- Poticati očuvanje nematerijalne kulturne baštine očuvanjem i oblikovanjem javnog prostora za njezino izvođenje ili pokazivanje (održavanje manifestacija, izložbi i dr.) i prostora za djelovanje udruga i svih ostalih organizacija koje se bave njezinim očuvanjem.

Prometna infrastruktura i održiva mobilnost (kretanje)

- Izmještanje planiranih tranzitnih koridora u prostorno-funkcionalnoj cjelini Gornja sela s ciljem očuvanja krajolika i kvaliteta života stanovnika (stav stručnjaka i predstavnika mjesne samouprave te stanovnika).
- Omogućavanje alternativne trase tranzitnog prometa kroz grad.

- Unapređenje i proširenje javnog prijevoza: uvođenje dodatnih autobusnih i brodskih linija, autobusne linije za turiste koji će parkirati automobile i autobuse izvan grada, sve u skladu s principima održive mobilnosti - omogućavanje kolne trake isključivo za javni/autobusni prijevoz, adekvatne autobusne linije za turiste (npr. intenzivniji raspored vožnje u sezoni i sl.) i linije za lokalne stanovnike koji rade u gradu uz poticanje isplativosti javnog prijevoza (nužno osigurati mogućnost priuštivog parkiranja izvan grada i jednostavnog nastavka kretanja učinkovitim javnim prijevozom).
- Planiranje i izgradnja javnih podzemnih garaža za zbrinjavanje postojećeg prometa u mirovanju u stambenim zonama bez adekvatnog broja parkirnih mjesta (zbrinjavanje postojećih automobila parkiranih na ulicama, a ne stvaranje novih parkirnih mjesta u gradu i time privlačenja prometa u već zagušene dijelove grada).
- Strogo ograničenje prometa oko stare gradske jezgre, posebno privatnog automobilskeg prometa, uz povećanje broja parkirnih mjesta izvan grada (tzv. *Park&Ride* koncept).
- Javni prijevoz treba biti dostupan mladima kako bi mogli koristiti kulturne, sportske i društvene sadržaje (bez stvaranja prostorne i društvene segregacije koja sada postoji među određenim prostorno- funkcionalnim cjelinama).
- Jačanje pješačke infrastrukture i biciklističke infrastrukture gdje je moguće (ali pješačka ima prednost tj. ne smije se dovesti do sraza ovih održivih oblika kretanja, već ih treba planirati tako da se nadopunjuju i međusobno ne smetaju).
- Održiva mobilnost i pješačko-biciklistička prometna infrastrukture ima značajan turistički potencijal, a koristi stanovnicima u svakodnevnom životu i podizanju kvalitete života (smanjenje negativnih emisija, buke i dr.) pa treba osigurati kontinuitet šetnica, rekreacijskih zona i povezivanje parkova i ostale postojeće zelene infrastrukture (revitalizacija i sanacija zapuštenih zelenih površina)
- Izgradnja podzemnih garaža (regulacija kod novogradnje - omogućavanje ljudima da na vlastitim parcelama riješe problem parkiranja)
- Bolja prometna povezanost otoka (prema prijedlozima MO i stručnjaka) i Gornjih sela (izgradnja prometne infrastrukture koja omogućuje povezanost stanovnicima, ali ne narušava ambijent).

Turizam i gospodarski razvoj

- Problem vizije razvoja Dubrovnika - unutar scenarija monokulture turizma treba promatrati strategije diverzifikacije tog turističkog proizvoda (stav stručnjaka). Potreba za razvojem drugih gospodarskih aktivnosti osim turističkih npr. kreativne i druge industrije te obrazovanje.
- Nužan planski i održivi turizam u odnosu na nosivi /prijemni kapacitet destinacije uz rješavanje problema izrazite sezonalnosti turizma koji pretjerano opterećuje ukupnu infrastrukturu grada i čitavog urbanog područja Dubrovnika. Pritom tre-

ba sagledati prostorno, socio-ekonomski i demografski različite cjeline (prostorno funkcionalne cjeline), a primarno grad i okolicu te na tome temeljiti razvoj uz veliku pažnju da se vrijedni ruralni dio ne uništi (krajobrazna podloga daje jasne smjernice).

- Kontrola i u nekim dijelovima poput povijesne jezgre smanjenje apartmanizacije, a generalno kontrola apartmanizacije kako bi se zadržali svi potrebni sadržaji i život tijekom čitave godine.
- Zaštititi ruralno zaleđe od turističkih sadržaja i osigurati građevinske zone za stanovanje koje neće biti atraktivne za turističku namjenu (time bi se omogućilo priuštivo stanovanje, a ne pretvaranje stanova u apartmane).

Zelena infrastruktura i javni prostor

- Očuvanje dostupnosti plaža građanima, javne plaže trebaju biti strogo uređen i poštivan odnos privatiziranih prostora (koncesija) i javno dostupnog dobra (nitko ne smije biti onemogućen u njihovu korištenju)
- Posvetiti posebnu pažnju autohtonom bilju i prirodnom krajoliku te ga povezati s održivim oblicima turizma i drugih gospodarskih aktivnosti koje bi mogle funkcionirati tijekom godine (ne samo 2 ljetna mjeseca), uz vrlo nizak ekološki otisak.
- Povećanje broja javnih zelenih površina i uređenje postojećih (javnih i privatnih) te jačanje svijesti kako se 'zelena sanacija' urbanog prostora može provesti korištenjem autentičnog drveća (poput čempresa) koje može ozeleniti preizgrađene prostore i smanjiti utjecaj oborinskih voda, toplinskih otoka i drugih negativnih klimatskih pojava, a ujedno uljepšati vizuru prostora.
- Provoditi na javnim sadnju drvoreda i ostalog bilja te poticati sadnju na privatnim prostorima bilja koje treba biti autohtono (npr. sadnja crnih pinija i čempresa, lipa, maslina, česvina, planika, agrumi poput 'ljute' naranče - čempresi su posebno pogodni jer su uski, a imaju duboko korijenje, utvrđujući međe i drugo (važno zbog posljedica klimatskih promjena, oborinskih voda i dr.)

Javni i društveni sadržaji

- Revitalizacija i unapređenje postojećih javnih i društvenih sadržaja.
- Stručni i civilni akteri jasno ističu kako je nužno unaprijediti javne i društvene sadržaje u jednakoj mjeri radi kvalitete života u svim područjima obuhvaćenim prostornim planovima (smanjenje prostornih nejednakosti izazvanih nejednakim razvojem i dostupnosti prometne infrastrukture i različitih sadržaja npr. na otocima i sl.)
- Potrebni su adekvatni trgovački sadržaji koji funkcioniraju tijekom čitave godine.
- Povećati dostupnost i osigurati prostore (koncertne i multifunkcionalne dvorane) za kulturne sadržaje i udruge koje se njima bave.

- Osigurati sadržaje za mlade koji žive izvan grada (posebno otoci, ruralni krajevi) i gdje ne postoji ili je neadekvatan javni prijevoz.
- Unaprijediti obrazovne sadržaje kao razvojni potencijal i potrebu šireg urbanog područja te regije.

Zdravlje, sport i rekreacija

- Potrebno je povećanje broja šetnica uz njihovo opremanje adekvatnom urbanom opremom.
- Potreban je veći broj igrališta za djecu i povećanje sportsko-rekreativnih sadržaja na otvorenom i zatvorenih (sportska dvorana).